

Budapesti Galéria

2.

Pr. hód. 922.

A Nemzeti Ujság számára rajzolta: **Prihoda István**

A Rákóczi-téri ház titka

Huszonegy lakó önkéntes adakozásából eltartják a huszonkettediket

(A Nemzeti Ujság munkatársától.) Csak örömmel és boldogsággal lehet beszámolni az egészségről. Olyan megható és vigasztaló, a mai élet sok szomorú története között, hogy felvidítja a lelkeket és a szerető szívek mindeneit és mindenkiért kiterjedő állandó aggodását egy pillanatra megmutatja. Hitet és reményeket varázsol azoknak a gondolataiba, akik fáradtan az ölükbe ejtett kézzel tehetetlenül nézik a szegénység és a nyomorúság szenvedőit, sok gyermekes, öreg anyákat és anyátlan árva gyerekeket, az élet küzdelmeiben kimerült családapákat, kenyér után szaladgáló, pénzt hajszoló, ócska, viselt ruháért könyörgő szerencsétleneket, mindnyájunk kinlódó, tengődő, elhagyott és alkalmi segítő-akciókkal csak jobb sorsban élő testvéreit.

Nézem szerint ide kellene írni mindnyájuk nevét. A Rákóczi-téri ház összes lakóit ide kellene iktatni, az ujságba, hogy lássák és olvassák mindenfelé. De megkértem és köt az ígéretem, hogy névtelenül számolok be a nyilvánosságnak ő róluk, mindnyájukról, a huszonegy családról, aki összeállt és szövetekezett, hogy fölösleges filléreiből biztosítja a huszonkettedik család megélhetését, akik szintén inkognitóban maradnak az olvasó előtt.

Rendes pesti berház ez a Rákóczi-téri három emeletes épület, a lakók névjegyzékét rejtő tábla állandó sötétségben van, ne adj' Isten, hogy a neveket el lehessen olvasni. A kapu alatt gyerekek verődtek össze, most mennek ki a térségre, látom, ahogy a cipőjük sarkával sok négysszögletes fejalap alakot vájnak a földbe, egyiket a másik mellé, lapos követ keresnek, ugy kezdenek el fél-lábon ugrálva játszani, játszózni. Nincs köztük különbség, egyformán sápadt, vézna pesti gyerekek, az egyik felfülem a kérdésösködésekre:

— *A mamámat tesszik keresni? Talán hadifogságból jött a bácsi?*...

Oh, mennyi mindent elárult ezzel az egy mondatával!... Már hozzászoktunk ehhez, s nem kerül megoróltezésbe a gondolatolvasás. Az apja hadifogoly. Ki tudja mióta, s merre, hol lehet? Biztos, hogy évek óta nem ad, nem adhat hírt magáról. És a családja csak várja, egyre várja az üzeneteket. Mit is jelenthetne mást a kis fiúnak egy idegenbácsi feltűnése, mi más oka is lehet annak, hogy az ő édesanyját keresik — mást az édesapa üzenete a messzi világból...

Ahogy nézett rám, kutató szemmel, az aggodás és a reménység leplezetlen és nyílt tekintetével, elképzeltem álmait és elképzeltem napjaik mulását, csupa várakozás és vágyakozás, reggel azzal ébrednek, hogy hátha ma és este úgy fekszenek le: talán holnap...

Szinte szomorú lesz, mikor megtudja, hogy nem hadifogságból jövek, azért boldogan vezet az anyjához. Előbb azonban még egy pillanást vetett a barátai felé, hirtelen büszkeség lepte el az arcát és a tekintete ezt jelentette: nézzetek ide, milyen vendéget kaptunk. Gondolom, a látogatásom nagyban emelte tekintélyét apró társai előtt.

A fogoly levele

Két szobás udvari lakásban élnek le az életüket, ha egyáltalában életnek lehet nevezni a szenvedések, nélkülözések és gondok mindennapos küzdelmével telített órákat. Udvariassan tessékelnék a belső, tiszta szobába, ahol hűvös van, rend és nyugalom mindenfelé. A gondos háziasszony szerető kéznyoma látszik, éppen úgy, mint a gyerekek külsején, akik valahonnan előkerültek és mind a hárman itt rajzanak körülöttünk.

— *Ezt még nem is ismeri az apja* — hallatszik az asszony szava — ahogy a legkisebb, 6-7 esztendősnék látszó, szőke kis fiún nyugszik meg a tekintete. — *Aztán született, amikor ő már elment...* Ez a fiú az apja leveleiből tanult meg olvasni. A levelek messzi Szibériából jöttek... Jöttek, jöttek egy darabig, aztán elmaradtak...

A szeme könnyes lesz, mikor a fiókból előkeresi a leveleket és odarakja elibém. Rövid, szárazu irások, egy van közöttük, amely részletes és hosszadalmas. Kerülő úton érkezett egy hadifogoly hozta, akit a jólét és a gazdagság két esztendővel ezelőtt megváltott szenvedéseitől.

— *Ez a levél a mi imádságunk* — mondja az asszony. — *Kívülről tudjuk, hogy mi van benne, én is meg a gyerekek is.*

— Mond el csak kis fiám, — fordult a legapróbb felé, aki ugy áll előttem, mintha a lelkét mondáná és folyékonyan kezdi:

— Szeretett családom, kérjétek az Istent, hogy adjon nekem továbbra is erőt és egészséget, mindent elviselni. Nem az fájt, hogy én itt fogságban gyöttrődöm, nem ez aggaszt és nem ez szomorít el, de a kérdés, amivel élel-

nappal tépelődöm: mi van veletek otthon?... Vajon akadnak-e jóságos emberek, akik mellettek állanak, vajon meg van-e mindennap a kenyér?...

Még tovább is folytatni akarta, de az anyja felesküli sirása megakasztotta a szavát, odakuporodott az ölébe, melléje térdeleik a testvérei, az asszony egyszerre ölelte át mind a hármat.

Kérdés nélkül mondta el most azt, amit tudni szerettem volna:

— Megmutattam ezt a levelet a szomszédunknak, bankhivatalnok, itt lakik a kilencben. Este adtam oda és nem került vissza négy napig. Az egész házban körölkörre adták s mikor újra hozzám érkezett, kétezer korona volt mellette. Nem tudtam mire vélni, hogy mit jelent a pénz, és honnan ered?... A szomszédom megmagyarázta: — Sorra járta a lakásokat az egész házban, a földszinttől kezdve a negyedik emeletig. Laknak itt gazdag emberek és szegény emberek, zsidók és keresztények, még egy németországi is. Ez nem tud egy szót se magyarul, hát lefordították neki amit az uram írt. A vége az lett, hogy összebeszéltek és elhatározták, hogy nem hagynak nyomorultul éhezni, amíg csak az uram háza nem jön,ők látnak el engem pénzzel. Azóta minden hónap elején pontosan megkapom ezt az önkéntes hadisegélyt. Igazából más hadisegélyt nem is élvezek...

Még azt is elmondta később, hogy a huszonegy lakó nemrég összeült és arról tanácskoztak, hogy a kétezer koronát, amit állandósítottak, fel kéne emelni. Fel is emelték négyezer koronára.

Ki tudja hol lennék

— Persze még ebből se tudnék megélni — tette hozzá az asszony — de elég ételre és a gyerekek iskolázatására. Ruháimut kaptam a segítő-akciótól, meg varrok idehaza, télen mosást és vasalást vállaltam ebédosztást. Nem szabad elfelejteni, hogy már egy esztendővel ezelőtt a házbéremet is elengedte a háziur. Minden lakónak emeltek akkor, egy hang nélkül belementek az emelésbe, csak azt kérték, hogy én ne fizessek addig, amíg az uram itthon nem lesz megint... Bizony, ha mindez nem történik, ki tudja, hol vagyok és ki tudja, hol vannak a gyerekeim... Szegény kis ártatlanok nem vétettek soha az életben, csak az élet vétett ellenük, hogy ilyen korán szokják meg a nyomorúságot...

...Az udvari folyosón az ablak előtt éppen akkor ment el valaki:

— A szomszédunk, a kilencből — magyarázta az asszony — ő az, aki az akciót kezdeményezte.

Felkerestem a szomszédot is. Tiltakozott, hogy a nyilvánosság elé vigyük a dolgot, amely szerinte a Rákóczi-téri ház lakóinak belső ügye s a huszonegy lakó nem tart számítást semmiféle elismerésre.

— Nem azért csináltuk, hogy az újságban megismerjenek érte. A szociális diktálta, a magunk lelkiismerete. Igaz, hogy nekem jutott az eszembe, de én az egészet ahhoz kötöttem, hogy ha egyetlen lakó is tiltakozik ellene a huszonegy közül, akkor nem érdemes az egészet megcsinálni. Hála Istennek, nem is tiltakozott senki. Tessék megnézni, itt vannak a pontos elszámolások és a kimutatások, meg a nyugták... Azzal elővett egy valószínűs íródi könyvet, pontos könyvelést vezet mindenről. A huszonegy lakónak, huszonegy nyilvántartása van, mindenütt bevezetve az összeg, hogy mennyivel járulnak hozzá a hadifogoly családjának eltartásához. A legkevesebbet, 20 koronát havonta egy segédszínész fizeti, magának is családja, öt gyereke van. A legnagyobb összeg, amellyel valaki hozzájárul, havi négyszáz korona, ezt egy kereskedő adja.

Erdeklődtem, hogy pontosan befolyíko-e a pénz és nincs-e olyan lakó, aki két év alatt megbánja az ígéretét? Mosolyogva hangzott el a válasz:

— Még egyszer sem fordult elő ilyesmi. Elcséjén pontosan hozza mindenki a maga járulékát. Az már megtörtént, hogy párszor kevesebbet adott valaki, mert nem állt módjában az egész összeget lefizetni. Illyenkor azonban a tehetsébbek pótolták a hiányt, úgy, hogy az a szegény asszony odaát, nem vett szre semmit.

...A szegény asszony odaát ismét a napi munkáját végezte. A konyhában foglalatostkodott, a konyhaajtó nyitva volt a nyári hőségben és az egész Rákóczi-téri házból behallatszott a pesti bérházak mindennapi életének egyhangu morajlása. Ajtócsapkodás, tányérsörömpölés, egy hagedű cincogása, valaki pöröl a cselédjével, aki szemtelenül felesel vissza. Az ablakok mögött ingujjra vetkőződött férfiak ülnek, a terített asztal körül jobbfejű család, most hozták be a levest. A házi asszony nagy kanállal méri ki a tányérokba és buzgón nekilát az evésnek...

Biztosan jobban izlik nekik, ha arra gondolnak, hogy közvetlen közelükben egy hadifogoly felesége és három apró gyereke sem éheznek...

A kormány az ellenzék segítségére

Egy pincér vallomása az erzsébetvárosi miniszterelnök a konszolidációról és a ügyésség előtt — A külföldi atrocitások megbí

A nemzetgyűlés

(A Nemzeti Újság tudósítójától.) A nemzetgyűlés mai ülését délelőtt 10 órakor nyitotta meg Gadi Gaszton elnök. Javaslata a nemzetgyűlés Hermann Miksának négy heti, Mándy Samunak hat heti szabadságot adott. Az elnök ezután bemutatta Debrecen város két átiratát a határkijáratok igazságtalanságairól és a jövőtételi követelések revíziójáról. Az állandó összeférhetetlenségi bizottság július 20-án tárgyalja Lingner Aibianak saját maga ellen tett összeférhetetlenségi bejelentését. Az indítvány- és interpellációs könyv felolvasása után a nemzetgyűlés folytatja az indémítás tárgyalását.

Az első felszólaló Erdélyi Aladár volt, aki a szocialisták deklarációját vette bonckés alá. Visszaautsítja a deklarációnak azt a passzusát, amely szerint a háborúban csak az ipari munkásság teljesítette kötelességét. A falu népe éppen úgy kivette a maga részét a háborúból. Az ipari munkásság a ferradalom idején folytonos bérkövetelésekkel megindította a drágaság lavináját. Tiltakozik az ellen, hogy a magyar munkásságot csak a szocialisták képviselik. Elfogadja a felajánlott fegyverszünetet, de csak abban az esetben, ha a szociáldemokraták egyelőre nem harsognak a szocializmus vége felé. Az indémítással kapcsolatban áttér a földbirtokreform tárgyalására s annak hibáit kritizálja. A gazdák 1200 koronáért adták el bűzójukat a kormánynak. Kérde, hogy lett a sokmillió nyereség és kinek a zsebébe került? Ne csak a földbirtokot sujtásuk nagy adókkal, hanem osszák meg az adózást igazságosan minden osztály között. Az indémítást elfogadja.

A felbujtók szabadon járnak

Györki Imre dr. a következő szónok. A kormány választási hadjáratát kritizálja. Megígérték az építőmunka megindítását, de mindeddig semmi sem történt.

Buday Dezső: De azért már éneklék az internationálét!

Györki Imre: Sürgőzi a rendőri ellenőrzés megszüntetését, melynél rendszerint a politikai bosszú-érvényesül. Súlyosnak tartja az internálási eljárást. Bejelenti, hogy az emigráció kérdését mindaddig napirenden tartják, amíg végre meg nem oldják.

Usetty Ferenc: Vissza akarják hozni a felbujtókat! Györki: A kormány sokszor a tetteseket fogja el, de a felbujtókat szabadon hagyja.

Személyes Gyász: Tegnap is csak a felbujtottakat vitték be, akik beengedik őket, azokat nem. Propper ur is ott volt a tegnapi gyűlésen!

Györki ezután a gyűlékezési és sajtószabadságról szól, majd a lakáskérdés megoldására terjeszt be határozati javaslatot. A tisztviselőkérdést csak a tisztviselő számnak apasztásával lehet megoldani. Beszéd végén Ady Endrének egy cikket olvassa fel.

Ady Endre nevének említésekor a kormánypárton ideges mozgólódás támad. A képviselők legnagyobb része megszólal, de a lármában nem lehet érteni egy szót sem. Csak azt látni, hogy sokorópátkai Szabó István rátekaszik a padra és felháborodva tiltakozik. Patacsy Dénes heveken gesztikulál, Kuna P. András pedig kiesnylőben legyint. Csontos Imre a mögötte levő padsoroknak magyaráz élenken. Urbanics Kálmán pedig temperamentumosan vordesi a padot.

Györki a cikk olvasásába kezd, melynek egyik mondata erősen sérti a vallárosságot. Az elnök ezért az idézetért energikusan rendreutasítja Györkit, aki ezután röviden befejezi beszédét. Szatvorszky Béla elnök időközben az elnöklést átvette, napirendi javaslatot tett. A nemzetgyűlés legközelebbi ülését délelőtt 11 órakor tartja. Napirenden az indémítási vita tárgyalása szerepel.

Földelítetlen bűnök az amnesztia után

A nemzetgyűlés ezután áttért az interpellációkra. A mai ülés után tizenegy interpellációt jegyeztek be. Östör József, aki már szerdán akarta interpellációját elmondani, neve felolvasásakor nincs a teremben, mire interpellációját törlik. Ezután Rassay Károly állott fel szónok.

— Az elmúlt napokban — mondotta — nagy izgalmat váltott ki egy magyar állampolgár nyilatkozata. A nyilatkozatnak — meg vagyok győződve — tulajdoni jelentőséget tulajdonítanak, de mégis szomorú, hogy ilyen nyilatkozatok egyáltalában elhangozhatnak.

Ha vizsgáljuk, miért történhetett ez, arra a következtetésre jutunk, hogy még mindig vannak bizonyos bűncselekmények, amelyeket nem töröltak meg, másrészt olyan nyilatkozatok hangzanak el, amelyek az ilyen egyénekre bátorító hatással vannak. Mikor azt mondom, hogy sok bűncselekmény van megtorlatlanul, nem az amnesztia gondolok, hanem azokra a bűncselekményekre, amelyeket az amnesztia kiadása után követtek el. Illyen például a Dohány-utcai bombamerénylet. A múlt nemzetgyűlés egyik utolsó ülésén szóva tették, hogy Sosevich László és Rumbold Atilla embereket toboroznak arra a célra, hogy a nemzetgyűlés feloszlatása után, amikor a mentelmi jog már nem véd a képviselőket, azok ellen a képviselők ellen, akik az atrocitások szóva tették, mérényletet követessenek el. Kiváncsi vagyok, hogy volt-e nyomonzés ennek a bejelentésnek az alapján.

4 „NEMZETI UJSÁG” ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	1100 K
Félévre	560 K
Negyedévre	280 K
Egy hónapra	100 K